

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Наукова бібліотека імені М. Максимовича
Інформаційно-бібліографічний відділ

**ВИЩА ОСВІТА ТА НАУКА : ІНФОРМАЦІЙНИЙ
БЮЛЕТЕНЬ**

Випуск 2 : Наука в Україні та за кордоном

Київ 2025

Вища освіта та наука : інформаційний бюлетень / Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, Наук. б-ка імені М. Максимовича, Інформ.-бібліогр. від. ; [упоряд. В. Матюха ; за заг. ред. І. Тіщенко. – Київ : [б. в.], 2025. – Вип. 2 : Наука в Україні та за кордоном. – 23 с.

Представлено список наукових публікацій, в яких розглядаються актуальні питання сучасної науки, який має надати читачам зручний пошук у фондах Наукової бібліотеки імені М. Максимовича. Список розкриває наукові дослідження, які охоплюють чимало галузей науки і техніки – від медицини до космічних розвідок, від металургії до мікроелектроніки, методи та обговорення їх результатів. Також список містить нормативні документи в галузі науки, статті українських та зарубіжних науковців, матеріали наукових конференцій тощо. Інформація буде корисною для студентів, аспірантів, магістрантів, викладачів, науковців, тощо.

ЗМІСТ

Історія науки та техніки	4
Огляд науки в Україні	6
Національна академія наук України	22

Нормативні документи в галузі освіти та науки

1. **Про затвердження** Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для підтримки пріоритетних напрямів наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, наукової і науково-технічної діяльності закладів вищої освіти та наукових установ : постанова Кабінету Міністрів України від 14 січня 2025 р. № 28 // Урядовий кур'єр. – Київ, **2025**. – 15 січ. (№ 12). – С. 11.
2. **Про конкурс** на призначення іменних стипендій Верховної Ради України для молодих учених – докторів наук на 2026 рік // Голос України. – Київ, **2025**. – 19 лют. (№ 34). – С. 2.
3. **Про конкурс** на призначення іменних стипендій Верховної Ради України для молодих учених – докторів наук на 2026 рік // Голос України. – Київ, **2025**. – 19 лют. (№ 34). – С. 2.
4. **Про конкурс** на присудження Премії Верховної Ради України молодим ученим за 2025 рік // Голос України. – Київ, **2025**. – 21 січ. (№ 13). – С. 4.

Історія науки та техніки

5. **Балишев М. А.** До історії Харківської обсерваторії: наукова біографія астрофізикині Лідії Крисенко / М. А. Балишев // Історія освіти, науки і техніки в Україні : матер. XIX Всеукр. наук. конф. молодих учених та спеціалістів, м. Київ, 22–23 трав. 2024 р. / Нац. акад. аграр. наук України, Нац. наук. с.-г. б-ка, Ін-т історії аграр. науки, освіти і техніки [та ін. ; редкол.: В. А. Вергунов (голова) та ін.]. – Київ ; Вінниця, **2024**. – С. 117–118.
6. **Гордієнко Л. В.** Київське політехнічне товариство інженерів і агрономів (1911–1916 рр.): історіографія дореволюційного періоду / Л. В. Гордієнко // Історія освіти, науки і техніки в Україні : матер. XIX Всеукр. наук. конф. молодих учених та спеціалістів, м. Київ, 22–23 трав. 2024 р. / Нац. акад. аграр. наук України, Нац. наук. с.-г. б-ка, Ін-т історії

аграр. науки, освіти і техніки [та ін. ; редкол.: В. А. Вергунов (голова) та ін.]. – Київ ; Вінниця, **2024**. – С. 128–130.

7. **Гуленко М. О.** Роль українських вчених у становленні меліоративних технологій в 19–20 ст. / М. О. Гуленко // Історія освіти, науки і техніки в Україні : матер. XIX Всеукр. наук. конф. молодих учених та спеціалістів, м. Київ, 22–23 трав. 2024 р. / Нац. акад. аграр. наук України, Нац. наук. с.-г. б-ка, Ін-т історії аграр. науки, освіти і техніки [та ін. ; редкол.: В. А. Вергунов (голова) та ін.]. – Київ ; Вінниця, **2024**. – С. 35–38.

8. **Зотова А. С.** "Календарь: адресная книга и справочная книга г. Киева" як джерело інформації про Київське політехнічне товариство інженерів і агрономів (1911–1916 рр.) / А. С. Зотова // Історія освіти, науки і техніки в Україні : матер. XIX Всеукр. наук. конф. молодих учених та спеціалістів, м. Київ, 22–23 трав. 2024 р. / Нац. акад. аграр. наук України, Нац. наук. с.-г. б-ка, Ін-т історії аграр. науки, освіти і техніки [та ін. ; редкол.: В. А. Вергунов (голова) та ін.]. – Київ ; Вінниця, **2024**. – С. 138–141.

9. **Коломієць Н. Д.** Збереження наукового спадку через призму українських періодичних видань 1901–1917 рр. з фондів ННСГБ НААН / Н. Д. Коломієць // Історія освіти, науки і техніки в Україні : матер. XIX Всеукр. наук. конф. молодих учених та спеціалістів, м. Київ, 22–23 трав. 2024 р. / Нац. акад. аграр. наук України, Нац. наук. с.-г. б-ка, Ін-т історії аграр. науки, освіти і техніки [та ін. ; редкол.: В. А. Вергунов (голова) та ін.]. – Київ ; Вінниця, **2024**. – С. 235–237.

10. **Корзун О. В.** "Тиждень радянських природознавців" (1927) та його значення для розвитку радянсько-німецьких відносин в сфері аграрних досліджень / О. В. Корзун, Д. Ю. Корзун // Історія освіти, науки і техніки в Україні : матер. XIX Всеукр. наук. конф. молодих учених та спеціалістів, м. Київ, 22–23 трав. 2024 р. / Нац. акад. аграр. наук України, Нац. наук. с.-г. б-ка, Ін-т історії аграр. науки, освіти і техніки [та ін. ; редкол.: В. А. Вергунов (голова) та ін.]. – Київ ; Вінниця, **2024**. – С. 46–48.

Історія наукових контактів українських вчених Радянського Союзу та німецьких – Веймарської республіки викликає зацікавленість з огляду на можливість дослідити науково-організаційні та методологічні основи і практичний досвід щодо впровадження інноваційних стратегій в аграрній сфері України і Німеччини в різних інституційних контекстах.

11. **Локтєв В.** Одна і єдина константа історії науки – це неперервність змінювання / В. Локтєв // Світогляд. – Київ, 2024. – Т. 19, № 4 (108), трав . – С. 40–47.

Огляд науки в Україні

12. **Борисенко В.** Завдання гуманітарної науки у справі збереження національної ідентичності українців у повоєнному відновленні України / В. Борисенко // Вітчизняна гуманітаристика в контексті повоєнного відновлення України та актуальних питань реформування НАН України : [у 2 ч.] / НАН України, Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського ; [редкол.: Г. Скрипник (голов. ред.) та ін.]. – Київ, 2023. – Ч. 2 / [Тримбач С., Кузик В., Кара-Васильєва Т. та ін.]. – С. 247–262.

13. **Величко Л.** Хімічний складник природничо-наукової компетентності / Л. Величко // Український педагогічний журнал. – Київ, 2024. – № 3. – С. 207–215.

14. **Визначено** переможців конкурсу проєктів фундаментальних наукових досліджень, прикладних наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок молодих вчених , які працюють (навчаються) у закладах вищої освіти та наукових установах // Голос України – Київ, 2025. – 10 січ. (№ 6). – С. 6.

15. **Вільчинський С.** Навіть війна не може зупинити наукові дослідження. Під час війни оголошено більше конкурсів, ніж до повномасштабного вторгнення / С. Вільчинський ; записала С. Галата // Світ. – Київ, 2025. – Січ. (№ 1). – С. 1, 3.

Він очолив Національний фонд досліджень України у найскладніший час – на початку повномасштабної війни росії проти України. З якими викликами зіткнувся фонд за час війни, як і де шукали (і знайшли) кошти на грантове фінансування, які проблеми планують розв'язати у найближчому майбутньому? Про це – розмова з очільником НФДУ, головою наукової ради фонду Станіславом Вільчинським".

16. **Вперше** в історії: "Ноосфера" забезпечує морські антарктичні дослідження США // *Голос України*. – Київ, **2025**. – 28 січ. (№ 18). – С. 5.

17. **Галата С.** Наперекір війні. Харківські науковці виконали новаторську роботу у галузі радіофізики / С. Галата // *Світ*. – Київ, **2024**. – Груд. (№ 45/46). – С. 6–7.

"Харків – залізобетон", – цей короткий слоган найкраще описує життя харків'ян. Люди в цьому місті живуть і працюють наперекір війні, попри обстріли й бомбардування. Так працює і науковий колектив Інституту радіофізики та електроніки ім. О. Я. Усикова НАН України (ІРЕ). Наше видання вже розповідало про прицільні ракетні атаки по цій установі. На початку війни (та й багато разів пізніше) росіяни намагалися знищити інститут, який виконує проривні дослідження, важливі для багатьох галузей економіки, зокрема для «оборонки». Роботу науковців інституту «Мікрохвильовий відгук матеріальних середовищ в електродинамічних структурах, методи і результати дослідження» подано на присудження Національної премії імені Бориса Патона. Про що ця робота, які основні результати отримано, ми запитали у доктора фізико-математичних наук, головного наукового співробітника відділу радіофізики твердого тіла ІРЕ Миколи Черпака.

18. **Галатюк Т.** Науково-дослідницька діяльність у Малій академії наук як чинник розвитку методологічної культури старшокласників / Т. Галатюк, М. Галатюк, Ю. Галатюк // *Молодь і ринок*. – Дрогобич, **2024**. – № 9 (229), верес. – С. 95–101.

19. **Гордієнко В.** Єдність помислів і дій / В. Гордієнко // *Освіта і суспільство*. – Київ, **2024**. – № 12 (81), груд. – С. 12–13.

27–28 листопада місто Вінниця стало епіцентром знакової події, яка є черговим і надзвичайно важливим кроком на шляху розвитку і поглиблення творчої співпраці освітян і вчених України та Польщі. Колектив Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського мав честь приймати X Ювілейний Українсько-Польський/Польсько-Український науковий форум "Освіта для цифрової трансформації суспільства".

20. **Гриньова Т.** Міжнародна лабораторія чи центр військового виробництва? Чим зайнятий об'єднаний інститут ядерних досліджень у "наукограді" Дубна / Т. Гриньова // Світ. – Київ, **2025**. – Січ. (№ 2). – С. 1, 6.

Восьмого липня 2024 року російська крилата ракета влучила в дитячу лікарню «Охматдит» у Києві, внаслідок чого двоє людей загинули, а понад тридцять дістали поранення. Спільне розслідування СБУ та Генпрокуратури показало, що використану для удару ракету X-101 виготовило у другому кварталі 2024 року конструкторське бюро «радуга» в обхід західних санкцій, спрямованих на руйнування російської збройної промисловості. Пояснення того, чому дубна називається «наукоградом», можна знайти на протилежному від військово-виробничого комплексу березі Волги, у мальовничому кампусі об'єданого інституту ядерних досліджень, широко відомого під аббревіатурою ОІЯД.

21. **Гуменюк Я. М.** Багатосторонні банки розвитку та альтернативні актори реалізації міжнародних інвестиційних проєктів у сфері здійснення зеленого переходу та протидії кліматичним змінам / Я. М. Гуменюк, О. А. Іващенко // Інвестиції: практика та досвід. – Київ, **2024**. – № 15, серп. – С. 97–104.

22. **XXVII МНТК "Геофорум – 2024"** / І. Тревого, Б. Четверіков, О. Ванчура, О. Рудик // Сучасні досягнення геодезичної науки та виробництва. – Львів, **2024**. – Вип. 2 (48). – С. 7–15.

"Геофорум" – широковідома, визнана в Європі й у світі конференція. Як і попередні, ця конференція стала потужним фаховим науковим форумом і центральним місцем зустрічі науковців і працівників геодезичної галузі та

суміжних професій України і з-за кордону. В ухвалі конференції міститься звернення учасників до керівництва КНУ імені Тараса Шевченка з пропозицією продовження підготовки фахівців-картографів.

23. **Дідух Я.** Чи потрібні заплавні ліси на дні Каховського водосховища? / Я. Дідух // Світ. – Київ, **2024**. – Груд. (№ 47/48). – С. 6.

Академік НАН України Яків Дідух уже вчетверте після підриву російськими агресорами Каховської греблі побував на території Каховського водосховища. Своїми спостереженнями й висновками він поділився з читачами газети «Світ». Природа швидко реагує на завдані їй «рани» й намагається їх «вилікувати». Кожен виїзд на місце Каховського водосховища дає змогу дістати нову важливу інформацію, і так формується уявлення про процеси, які там відбуваються. Рослинний покрив є чутливим індикатором таких змін, тому фіксація його розвитку є дуже важливою. Оскільки аналогів таких масштабних руйнацій не було, поставити правильний «діагноз», спрогнозувати реакцію, розвиток природних екосистем досить складно. Дослідження ведуться в рамках виконання проєктів програмно-цільової та конкурсної тематики НАН України КПКВК 6541230 «Підтримка розвитку пріоритетних напрямів наукових досліджень»: «Оцінка впливу воєнних дій на трансформацію наземних природних екосистем з використанням модельних груп видів-біоіндикаторів та моніторинг чужорідних видів у флорі та фауні як складової забезпечення біологічної безпеки України» та конкурсної тематики НФД України «Наука для відбудови України у воєнний та повоєнний періоди»: «Геоінформаційна система з просторового оцінювання деградації довкілля України внаслідок російської агресії», а також за підтримки неурядових організацій «Екологія-Право-Людина» та Української природоохоронної групи.

24. **Дімітров Д.** Сім футів під кілем. "Ноосфера" починає четвертий – найбільш "міжнародний" – антарктичний сезон / Д. Дімітров // Освіта і суспільство. – Київ, **2024**. – № 12 (81), груд. – С. 1.

Ввечері 12 грудня флагман українського науково-дослідницького флоту криголам "Ноосфера" вирушив із Кейптауна (Південно-Африканська

Республіка) в Антарктику. Це вже четвертий його антарктичний сезон під синьо-жовтим прапором. Судно веде досвідчений капітан Павло Панасюк. Перед виходом криголама на нього завітала Надзвичайний і Повноважний Посол України в ПАР Любов Абравітова. Як і три попередні антарктичні сезони, четвертий проходить під час повномасштабного вторгнення РФ в Україну. Попри це наша держава продовжує здійснювати міжнародні зобов'язання й забезпечувати як неперервність досліджень на станції «Академік Вернадський», так і виконання міжнародних наукових проєктів, фінансованих ЄС. Навіть більше – цього сезону "Ноосфера" ще активніше співпрацюватиме з антарктичними програмами інших країн. Всі міжнародні дослідження та проєкти фінансуються закордонними партнерами.

25. **Доступ** до провідних наукових ресурсів і баз даних продовжено на 2025 рік // *Голос України*. – Київ, **2025**. – 30 січ. (№ 20). – С. 5.

26. **Дячук О.** Мистецтво розмовляє з нами метамовою / О. Дячук // *Світ*. – Київ, **2024**. – Груд. (№ 45/46). – С. 8.

У Національному музеї літератури України, де часто зустрічаються майстри слова, люди мистецьких професій, у форматі діалогу відбулася зустріч із двома знаними науковцями, академіками НАН України – нейрофізіологом Олегом Кришталем та літературознавцем Миколою Жулинським. Говорили про літературу та про силу і значення слова. Безпосереднім приводом для цієї розмови стало видання двох книжок Олега Кришталя – "До співу пташок. Приватна подорож до себе" (2022) та "Гомункулус" (2024). Олег Кришталь, досягнувши висот і визнання в науці, зумів утілити також свою давню мрію стати письменником.

27. **Євдокимова О.** Незламні освітяни з Донеччини / О. Євдокимова // *Слово Просвіти*. – Київ, **2025**. – 16–22 січ. (№ 2). – С. 9.

Попри ворожі наміри захопити і підкорити Донеччину, викоринити тут все українське, освітяни області в надскладних умовах повномасштабного вторгнення продовжують наполегливо й самовіддано працювати, вчити і вчитися, цікавитися найновішими сучасними тенденціями і розробками.

Донецьке територіальне відділення МАН – Комунальний позашкільний навчальний заклад "Донецька обласна Мала академія наук учнівської молоді".

28. **Железняк М.** Російський шантаж Запорізькою атомною: не перебільшувати небезпеку / М. Железняк ; підготував до друку О. Листопад // Світ. – Київ, **2025**. – Січ. (№ 1). – С. 1, 5.

Ситуація на ЗАЕС залишається вкрай небезпечною через регулярні вибухи, обстріли та постійні перебої з постачанням зовнішньої електроенергії, що суттєво підвищує ризик ядерної аварії. Про це не раз заявляв як генеральний директор МАГАТЕ Рафаель Гроссі, так і українські фахівці. Що може статися на окупованій Запорізькій АЕС, які сценарії можуть здійснити окупанти, до яких наслідків вони можуть призвести – про це говоримо з професором Університету Фукушіма, лауреатом Державної премії України в галузі науки і техніки за наукові дослідження з прогнозування радіаційного забруднення річок і водосховищ дніпровського басейну після аварії на ЧАЕС, заступником координатора японсько-українського проекту Фукушіма – Чорнобиль з дослідження і технічної допомоги Зоні відчуження (2017–2023) Марком Железняком.

29. **Жукович І.** Організація моніторингу наукової діяльності як основа оцінювання її якості / І. Жукович, О. М. Красноносова // Бізнес Інформ. – Харків, **2024**. – № 10 (561). – С. 111–117.

30. **Ігнатенко О.** Популяризація науки потрібна як ніколи / О. Ігнатенко, Я. Притула // Світогляд. – Київ, **2024**. – Т. 19, № 4 (108), трав. – С. 50–51.

31. **Каштанова Т. В.** Інформаційно-бібліографічне забезпечення бібліографічних досліджень наукових здобутків вчених-аграріїв / Т. В. Каштанова // Історія освіти, науки і техніки в Україні: матер. ХІХ Всеукр. наук. конф. молодих учених та спеціалістів, м. Київ, 22–23 трав. 2024 р. / Нац. акад. аграр. наук України, Нац. наук. с.-г. б-ка, Ін-т історії аграр. науки, освіти і техніки [та ін.; редкол.: В. А. Вергунов (голова) та ін.]. – Київ; Вінниця, **2024**. – С. 233–235.

32. **Кордюк О.** "У нас цікаво і буде ще цікавіше". У КАУ створюють Центр передових досліджень і мріють про український синхротрон / О. Кордюк ; розпитувала С. Галата // Світ. – Київ, 2024. – Груд. (№ 47/48). – С. 4.

Рік тому було названо чотирьох переможців конкурсного відбору зі створення в Україні німецько-українських центрів передових досліджень. Один з таких центрів – українсько-німецьку лабораторію для пошуку нових квантових матеріалів GU-QiMat – створюють у Київському академічному університеті. Газета "Світ" поцікавилася у директора КАУ академіка Олександра Кордюка, який вигляд має центр сьогодні. Які дослідження виконують науковці?

33. **Корсак К.** Реальний ноошлях до повної ліквідації загрози колапсу-XXI через розвиток ноонаук / К. Корсак, Ю. Корсак // Світогляд. – Київ, 2024. – Т. 19, № 2 (106), берез. – С. 49–51

34. **Косицька З.** Інтеграція української науки в європейський простір у період повоєнного відновлення України / З. Косицька // Вітчизняна гуманітаристика в контексті повоєнного відновлення України та актуальних питань реформування НАН України : [у 2 ч.] / НАН України, Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського ; [редкол.: Г. Скрипник (голов. ред.) та ін.]. – Київ, 2023. – Ч. 2. / [Тримбач С., Кузик В., Кара-Васильєва Т. та ін.]. – С. 209–212.

35. **Костенко Р. В.** Професійна культура майбутніх менеджерів наукових проєктів як складова їхньої професійної компетентності / Р. В. Костенко // Професійна компетентність педагога: методологія, теорія, методика, практика : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (10 листоп. 2023 р.) / М-во освіти і науки України, Департамент освіти і науки Одес. облдержадмін., КЗВО "Одес. акад. неперерв. освіти Одес. облради" [та ін. ; за заг. ред. В. В. Ягоднікової]. – Одеса, 2023. – С. 53–57.

36. **Кришталь О.** Жити та працювати під час війни : під такою назвою було надруковано інтерв'ю академіка НАН України Олега Криштала

на платформі Кардіффського наукового центру Academia Europaea / О. Кришталь // Світ. – Київ, 2024. – Груд. (№ 45/46). – С. 8.

37. **Листопад О.** Без науки заповідна справа приречена / О. Листопад // Світ. – Київ, 2024. – Груд. (№ 47/48). – С. 5.

За понад 100 років існування в Україні заповідної справи ми створили більше як 9 тисяч територій природно-заповідного фонду (ПЗФ) різного статусу загальною площею понад 4,5 млн гектарів. Це менше ніж 8 % території країни, за європейської норми 30 %. До того ж лише невелика частина таких територій (заповідники, національні та деякі регіональні природні парки) має штат, спеціальні адміністрації, наукові відділи та охорону. Наскільки ефективно працює ця система, що потрібно зробити для її удосконалення до європейського рівня? Про це говоримо з доктором біологічних наук, заступником директора з наукової роботи Інституту морської біології НАН України Віктором Демченком.

38. **Листопад О.** Справа життя Петра Гули. Наш кореспондент – на охоронюваних ландшафтах Чехії / О. Листопад // Світ. – Київ, 2025. – Січ. (№ 1). – С. 1, 7.

Чехи й загалом європейці витрачають шалені кошти на те, щоб зберегти ті скромні рештки дикої та напівдикої природи. Це цікавий і корисний досвід, який варто взяти на озброєння. Однак порівняння наших здобутків у заповідній справі та її перспективи показують, що ми робимо і можемо зробити ще більше для збереження європейських ландшафтів. Україна цінна і важлива для Європи своєю природою, ЄС збагатиться неймовірно від нашого вступу до цього союзу. Тож в інтересах ЄС усіляко допомагати нам у збереженні нашої природи вже зараз. У різні способи. Зокрема й роблячи все для нашої перемоги над росією. Бо приклад тих парків і заповідників, які були чи залишаються під російською окупацією (Меотида, Асканія-Нова, Святі Гори, Древянський та багато інших) свідчить: там, де ступає російський чобіт, дика природа закінчується.

39. **Литвинчук Н.** Роль учених у формуванні повоєнної гуманітарної політики / Н. Литвинчук // Вітчизняна гуманітаристика в контексті повоєнного відновлення України та актуальних питань реформування НАН

України : [у 2 ч.] / НАН України, Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського ; [редкол.: Г. Скрипник (голов. ред.) та ін.]. – Київ, 2023. – Ч. 2 / [Тримбач С., Кузик В., Кара-Васильєва Т. та ін.]. – С. 286–295.

40. **Лиховид П. В.** Інформаційні технології в аграрній науці та освіті / П. В. Лиховид // Історія освіти, науки і техніки в Україні : матер. XIX Всеукр. наук. конф. молодих учених та спеціалістів, м. Київ, 22–23 трав. 2024 р. / Нац. акад. аграр. наук України, Нац. наук. с.-г. б-ка, Ін-т історії аграр. науки, освіти і техніки [та ін. ; редкол.: В. А. Вергунов (голова) та ін.]. – Київ ; Вінниця, 2024. – С. 66–68.

41. **Луговський О. Г.** Співпраця науковців і журналістів у популяризації науки / О. Г. Луговський // Історія освіти, науки і техніки в Україні : матер. XIX Всеукр. наук. конф. молодих учених та спеціалістів, м. Київ, 22–23 трав. 2024 р. / Нац. акад. аграр. наук України, Нац. наук. с.-г. б-ка, Ін-т історії аграр. науки, освіти і техніки [та ін. ; редкол.: В. А. Вергунов (голова) та ін.]. – Київ ; Вінниця, 2024. – С. С. 150–153.

42. **Мазуркова О.** Українці, ви просто космос. Проєкти школярів та студентів отримали міжнародне визнання / О. Мазуркова // Україна молода. – Київ, 2025. – 22 січ. (№ 3). – С. 1, 3.

Старшокласниці сколівської школи № 2, що на Львівщині, вдруге здобули перемогу на всеукраїнському конкурсі шкільних космічних експериментів (SSEP) та високу оцінку Національного центру освіти й наук про Землю та космос зі США (NCESS). Американське журі обрало для космічних досліджень проєкт під назвою «Виготовлення поліуретанів з відновлюваної сировини для застосування як ізоляційних матеріалів у космонавтиці», над яким працюють 9-класниця Марія Поясник та 10-класниця Христина Яремінець. Не залишилася без уваги і вчителька Лариса Романишин, яка за сумісництвом є науковою наставницею учениць. Щороку хакатон NASA Space Apps Challenge відзначає найкращі розробки 10 глобальними нагородами. Після оцінки тисячі проєктів з-поміж 15 тисяч учасників з усього світу журі обрало переможцями саме українців! Проєкт команди

NVS-knot з Національного авіаційного університету (Київ) використовує дані спостереження Землі для ухвалення рішень у сільському господарстві: він враховує прогнози погоди та інформацію про стан ґрунтів від супутників. За що й отримав відзнаку за найбільший потенціал покращення життя на Землі та у Всесвіті.

43. **Мамчур С.** Емоційний інтелект у контексті професійної діяльності науково-педагогічних працівників вищих військових навчальних закладів / С. Мамчур // Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Педагогічні науки. – Черкаси, **2024**. – Вип. 2. – С. 50–55.

44. **Мацала М.** То скільки ж зрубано лісу в Карпатах? або Криза довіри до українських науковців / М. Мацала // Світ. – Київ, **2024**. – Груд. (№ 45/46). – С. 6–7.

Геопросторові дані Global Land Analysis and Discovery (GLAD) дають змогу відкрито і безплатно виявляти «ззелінення» у практично будь-якій точці земної кулі. Цей інструмент створено на основі супутникових даних Landsat Геологічної служби США.

45. **Міжнародна** конференція "Автоматика–2024" / за інформацією факультету прикладної математики та інформаційних технологій ДНУ імені Олеся Гончара // Освіта і суспільство. – Київ, **2024**. – № 12 (81), груд. – С. 3.

20–22 листопада 2024 року в Дніпровському національному університеті імені Олеся Гончара відбулася XXVII Міжнародна конференція "Автоматика–2024". Конференція присвячувалася пам'яті академіків НАН України Всеволода Михайловича Кунцевича та Юрія Георгійовича Кривоноса. Захід проводився за участі Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, Інституту кібернетики імені В. М. Глушкова НАН України, Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського, Інституту космічних досліджень НАН України та Державного космічного агентства України, Української асоціації вчених та спеціалістів з автоматичного керування, ІТ-компанії DataArt.

46. **Мушкетик Л.** Завдання української академічної гуманітаристики на терені ментальних трансформацій соціуму / Л. Мушкетик // Вітчизняна гуманітаристика в контексті повоєнного відновлення України та актуальних питань реформування НАН України : [у 2 ч.] / НАН України, Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського ; [редкол.: Г. Скрипник (голов. ред.) та ін.]. – Київ, **2023**. – Ч. 2 / [Тримбач С., Кузик В., Кара-Васильєва Т. та ін.]. – С. 237–246.

47. **Наука** для обороноздатності // Київський університет. – Київ, **2024**. – Листоп. (№ 9). – С. 4.

"В Університетській клініці КНУ розробляють прилад для виявлення в ранах уламків, непомітних на рентгенівських знімках. Проєкт втілюють завдяки грантовому фінансуванню, отриманому від Національного фонду досліджень України за підсумками конкурсу "Наука для зміцнення обороноздатності". Протягом 2024–2025 років на розроблення приладу витратять 3411400 грн".

48. **Науковий** аналітичний пошук дослідження проблем поширення гострих респіраторних захворювань, грипу та COVID-19 / В. О. Паничев, А. С. Сверстюк, О. М. Кучвара, О. А. Багрій-Заяць, З. В. Майхрук // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. – Київ ; Тернопіль, **2024**. – № 3 (101). – С. 64–70.

49. **Наукові** новації – не будьмо осторонь / колектив газети "Світ" // Світ. – Київ, **2025**. – Січ. (№ 2). – С. 1.

50. **Нижник С. В.** Національна сільськогосподарська бібліографія: історична пам'ять нації / С. В. Нижник // Історія освіти, науки і техніки в Україні : матер. XIX Всеукр. наук. конф. молодих учених та спеціалістів, м. Київ, 22–23 трав. 2024 р. / Нац. акад. аграр. наук України, Нац. наук. с.-г. б-ка, Ін-т історії аграр. науки, освіти і техніки [та ін. ; редкол.: В. А. Вергунов (голова) та ін.]. – Київ ; Вінниця, **2024**. – С. 239–241.

51. **Нікуліна Н. В.** Загальний огляд комп'ютерно-мовознавчих наукових проєктів України / Н. В. Нікуліна // Лінгвістичні дослідження. – Харків, **2024**. – Вип. 61. – С. 314–322.

52. **"Ноосфера"** починає четвертий антарктичний сезон // *Голос України*. – Київ, **2024**. – 20 груд. (№ 193). – С. 5.

Ввечері 12 грудня криголам «Ноосфера» вирушив із Кейптауна (Південно-Африканська Республіка) в Антарктику. Це вже четвертий антарктичний сезон криголаму під українським прапором. Цього сезону "Ноосфера" ще активніше співпрацюватиме з антарктичними програмами інших країн: Польщі, США, Іспанії.

53. **Павко А.** Українська фундаментальна наука в системі європейського інтелектуального простору / А. Павко // *Світогляд*. – Київ, **2024**. – Т. 19, № 2 (106), берез. – С. 45–48.

54. **Павко Я.** Розбудова кліматичного врядування в Україні. Україна на 29-й Кліматичній конференції ООН / Я. Павко // *Світ*. – Київ, **2024**. – Груд. (№ 47/48). – С. 7.

Кліматична конференція ООН COP29 – можливість для України поглибити існуючі партнерства у сфері захисту довкілля, налагодити нові зв'язки, знайти нових союзників. Австрія, Румунія, Литва, Молдова, США, Японія – далеко не вичерпний перелік країн-партнерів, з якими обговорили питання екологічної безпеки на полях Кліматичної конференції ООН. Про це повідомила на своїй сторінці у Фейсбук Міністр захисту довкілля та природних ресурсів України Світлана Гринчук.

55. **Підписано** Меморандум про взаєморозуміння щодо техніко-економічного обґрунтування майбутнього колайдера FCC в ЦЕРН з українськими науковими установами та закладами вищої освіти // *Голос України*. – Київ, **2025**. – 23 січ. (№ 15). – С. 5.

56. **Посохова К. А.** Становлення та напрями розвитку Навчально-наукового інституту фармакології, гігієни та медичної біохімії імені М. П. Скакуна / К. А. Посохова, О. І. Острівка, І. П. Кузьмак // *Медична освіта*. – Тернопіль, **2024**. – № 2 (104). – С. 77–82.

57. **Про конкурс** на присудження Премії Верховної Ради України молодим ученим за 2025 рік // Голос України. – Київ, **2025**. – 21 січ. (№ 13). – С. 4.

58. **Про перебудову** наукової сфери в Україні / Д. Курбатов, С. Рябченко, Я. Яцків, В. Локтев, О. Габович, А. Негрійко // Світогляд. – Київ, **2024**. – Т. 19, № 3 (107), трав. – С. 4–11.

59. **Результати** конкурсу на здобуття стипендій імені академіка НАН України Б. Є. Патона для молодих вчених Національної академії наук України 2025 року // Голос України. – Київ, **2025**. – 10 січ. (№ 6). – С. 6.

60. **Роботи** претендентів на присудження Премії Верховної ради України молодим ученим за 2024 рік // Голос України. – Київ, **2025**. – 21 січ. (№ 13). – С. 4–5.

На участь в конкурсі представлена наукова робота П. А. Вірича "Гібридні наносистеми на основі інтелектуальних полімерів для біомедичного застосування".

61. **Салімонович Л.** Модель у STEM-форматі. Юні конструктори створюють роботів, експериментують і проводять власні дослідження, пізнаючи основи ІТ-технологій / Л. Салімонович // Україна молода. – Київ, **2024**. – 11 груд. (№ 50). – С. 6.

У Компаніївській громаді Кіровоградської області відкрили гурток, де діти можуть навчитися і самостійно запрограмувати, скласти і роздрукувати на 3D-принтері власні роботизовані моделі. Увесь процес, на перший погляд, нагадує гру з технологічно ускладненим дитячим конструктором. Але, незважаючи на візуальну легкість, ці заняття допомагають учням познайомитися з інтегрованою системою, що розкриває базові секрети ІТ-індустрії. Нині тут уже випустили першу групу юних винахідників, місяця яких одразу зайняли новачки. STEM-клас із конструювання, робототехніки та 3D-моделювання громаді допомогла створити Програма USAID DOBRE, за участі якої тут продовжує розвиватися також сучасний молодіжний простір та інші проєкти.

62. **Стратегічні** каталізатори, унікальні ефекти у квантових газах і нормативні аспекти поводження з відходами / підготував Д. Шулікін // Світ. – Київ, **2025**. – Січ. (№ 1). – С. 6.

На черговому засіданні Президії Національної академії наук України з науковими повідомленнями виступили молоді вчені НАН. Вони – лауреати парламентських, президентських і академічних премій, іменні стипендіати – вже мають вагомі наукові результати, монографії, статті у провідних вітчизняних та закордонних виданнях, виконують гранти, беруть участь у багатьох цікавих проєктах. Старша наукова співробітниця Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського НАН України, кандидатка хімічних наук Ольга Ларіна виступила з науковим повідомленням «Дизайн новітніх поліфункціональних каталізаторів для процесів отримання стратегічно важливих органічних продуктів з відновлюваної сировини». Провідний науковий співробітник Національного наукового центру «Харківський фізико-технічний інститут» доктор фізико-математичних наук Андрій Сотніков представив наукове повідомлення «Холодні гази нейтральних атомів у лазерних полях – новітні системи для квантових обчислень, розуміння та передбачень унікальних фізичних явищ». Старший науковий співробітник Інституту економіко-правових досліджень імені В. К. Макутова НАН України кандидат юридичних наук Олександр Трегуб представив наукове повідомлення «Поводження з відходами від руйнувань, що утворюються внаслідок воєнних дій: проблеми правового забезпечення».

63. **Тадєєв Ю. П.** Теоретичні основи інтелектуального капіталу та інституційне забезпечення його зростання / Ю. П. Тадєєв // Інвестиції: практика та досвід. – Київ, **2024**. – № 15, серп. – С. 135–139.

64. **Ткаченко Л.** Рефлексія подій X Форуму / Л. Ткаченко // Освіта і суспільство. – Київ, **2024**. – № 12 (81), груд. – С. 14–16.

Міжнародна співпраця. Ми розпочинали проведення цих форумів з 2005 року, хоча тісні контакти з польським Комітетом педагогічних наук і рядом польських університетів у нас тривають чверть століття.

65. **Фінклер Ю.** До проблеми відсутності вашого прізвища в науковій статті про здобутки кафедри, або про межі суб'єктивності в

науковому дискурсі / Ю. Фінклер // Пресознавство: теоретичні, методологічні та практичні виміри : доп. та повідомлення Всеукр. з міжнар. участю наук. конф., Львів, 1 груд. 2023 р. / Львів. нац. наук. б-ка України ім. В. Стефаника, НДІ пресознавства ; [відп. ред. Н. Кулеша]. – Львів, **2024**. – С. 53–57.

66. **Худолій А. Д.** "Грінфілд" і "Браунфілд" проекти-каталізатори місцевого розвитку в умовах воєнного стану / А. Д. Худолій // Інвестиції: практика та досвід. – Київ, **2024**. – № 13, лип. – С. 238–242.

Статтю присвячено розгляду можливостей функціонування індустріальних парків в умовах війни з точки зору процесів та системи публічного управління. На основі здійсненого аналізу літературних джерел схарактеризовано поняття "індустріальний парк", "інвестиційний проєкт". Детально описано недоліки та переваги двох типів розміщення індустріальних парків. Зроблено висновок, що для повоєнної відбудови може бути вигідно використовувати обидва типи індустріальних парків в залежності від конкретних умов та потреб.

67. **Чабан В.** Віртуальний клімат-помічник і планета, яка починається "за дверима" / В. Чабан ; підготувала І. Баланчук // Світ. – Київ, **2025**. – Січ. (№ 1). – С. 8.

Кліматична нейтральність і викиди вуглекислого газу – проблеми, які стосуються не тільки ООН. Від політик і дій на рівні країни, регіону, підприємства залежать загальні цифри викидів, стан довкілля тощо. Образно кажучи, добробут планети починається у нашому дворі. Оцінити вплив на довкілля та створити план досягнення кліматичної нейтральності допоможе віртуальний клімат-помічник Office Climate Assistant (OCA). Його створила команда однойменного стартапу. Що ж саме він уміє, ми поцікавилися у члена команди стартапу, начальниці Центру інноваційної діяльності й трансферу технологій Національного університету водного господарства та природокористування Віти Чабан.

68. **Шишко І.** Темпоральне обмеження проведення медико-біологічних досліджень ембріонів людини, створених in vitro / І. Шишко

// Теорія і практика інтелектуальної власності. – Київ, 2024. – № 3 (135). – С. 116–127.

Стаття присвячена вивченню темпорального обмеження проведення медико-біологічних досліджень ембріонів людини, створених in vitro.

69. **Шулікін Д.** Атомна енергетика: підтвердити необхідність і безпеку / Д. Шулікін // Світ. – Київ, 2025. – Січ. (№ 2). – С. 1, 4–5.

На VI Міжнародній конференції "Перспективи впровадження інновацій у атомну енергетику" розглядалось широке коло питань – будівництво нових енергоблоків, упровадження малих модульних реакторів, нові підходи до експлуатації й підвищення ефективності АЕС. Учасники поділились напрацюваннями у сфері безпеки атомних станцій, новітніх матеріалів і технологій, поводження з відпрацьованим ядерним паливом, кібербезпеки, підготовки кадрів для галузі тощо. Організаторами конференції традиційно стали Інститут проблем безпеки АЕС НАН України, ГО "Українське ядерне товариство" та Рада молодих вчених при Відділенні енергетики та енергетичних технологій НАН України.

70. **Шулікін Д.** Змінити світ – у наших руках / Д. Шулікін // Світ. – Київ, 2024. – Груд. (№ 47/48). – С. 8.

В Осло і Стокгольмі урочисто вручили Нобелівські премії 2024 року. Церемонії традиційно відбулися в річницю смерті Альфреда Нобеля. Про що говорили у своїх промовах лауреати й члени Нобелівського комітету? У норвезькій столиці Нобелівську премію миру було вручено японській правозахисній організації "Ніхон Хіданкьо" – за зусилля, спрямовані на створення світу, вільного від ядерної зброї. Під час презентаційної промови в мерії Осло голова Норвезького Нобелівського комітету Йорген Ватне Фріднес зауважив, що комітет уже присуджував відзнаки борцям за ядерне роззброєння – їм було вручено 13 премій миру.

71. **Current trends in the zonal distribution and asymmetry of ozone in Antarctica based on satellite measurements** / R. Yu, V. M. Reshetnyk, A. V. Grytsai, G. P. Milinevsky, O. M. Evtushevsky, A. Klekociuk, Y. Shi // Український антарктичний журнал. – Київ, 2024. – Т. 22, № 1 (28). – С. 24–38.

Сучасні тенденції зонального розподілу та асиметрії озону в Антарктиді за даними супутникових вимірювань.

72. **Exploring** an antioxidant and hemostasis activity of peptides from Antarctic krill *Euphausia superba* / N. G. Raksha, T. I. Halenova, T. B. Vovk, O. M. Savchuk, T. V. Beregova, L. I. Ostapchenko // Український антарктичний журнал. – Київ, **2024**. – Т. 22, № 1 (28). – С. 51–62.

*Вивчення потенціалу біологічно активних пептидів з антарктичного криля *Euphausia superba*.*

73. **Trofymenko P. I.** Determination of greenhouse gas concentration in the atmosphere by Earth Remote Sensing methods. Cartographic and analysis of the geospatial distribution of its values / P. I. Trofymenko, V. I. Zatserkovnyi, L. O. Kokosha // Космічна наука і технологія. – Київ, **2024**. – Т. 30, № 4 (149). – С. 34–47.

Визначення концентрації парникових газів в атмосфері за допомогою дистанційного зондування Землі. Картографія та аналіз геопросторового розподілу його значень.

Національна академія наук України

74. **Волинська М.** АН ВШ України визначилася з планами та пріоритетами / М. Волинська // Світ. – Київ, **2025**. – Січ. (№ 2). – С. 5.

Нині Академія наук вищої школи України об'єднує майже 500 дійсних членів, професорів і докторів наук, які створили відомі наукові школи, представляють усі галузі знань та всі університетські центри держави. Серед них – члени Національної та галузевих академій наук, авторитетних закордонних наукових товариств, лауреати вітчизняних та міжнародних наукових премій. А 27 листопада 1992 року на Установчих зборах, що відбулися в КНУ імені Тараса Шевченка, їх було всього 50 – провідних учених, докторів наук і професорів, які створили на демократичних засадах громадську наукову організацію нового типу, покликану сприяти розвитку науки та вищої освіти в Україні. "Академія завжди послідовно виступає на підтримку розвитку університетської науки, – підкреслив Олександр

Наконецний, – вважаючи цю ланку критично важливою як для вищої освіти, так і для всієї наукової системи держави в цілому".

75. **Негрійко А.** Новий етап розвитку Національної академії наук приніс нові виклики. Як відповідаємо? / А. Негрійко // Світогляд. – Київ, **2024**. – Т. 19, № 2 (106), берез. – С. 42–44.

76. **Остролуцька Л.** Наука прокладає дорогу до майбутнього / Л. Остролуцька // Світ. – Київ, **2025**. – Січ. (№ 2). – С. 1, 3.

Напередодні Нового року програма "Про науку. Компетентно" на ютуб-каналі НАНУ традиційно присвячує випуск головним підсумкам діяльності Національної академії наук України. Гостем автора програми академіка НАН України Володимира Семиноженка став президент Національної академії наук України академік НАН України Анатолій Загородній. Під час розмови йшлося про те, над чим працювала Академія у 2024 році та яких результатів досягла, як вдавалося підтримувати науку у складних фінансових умовах під час війни та які завдання постають перед Академією наук у найближчому майбутньому.

77. **Остролуцька Л.** Як Академії вдосконалити свою діяльність? / Л. Остролуцька // Світ. – Київ, **2024**. – Груд. (№ 45/46). – С. 4–5.

У 106-й день свого народження НАН України провела розширене засідання Президії, присвячене подальшому вдосконаленню своєї діяльності в умовах воєнного стану. Цього ж дня було оприлюднено указ Президента України про присудження Національної премії України імені Бориса Патона за 2024 рік. Лауреатами стали 26 працівників Академії.